

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIV TA'LIM, FAN VA INNOVASIYALAR VAZIRLIGI

TERMIZ IQTISODIYOT VA SERVIS UNIVERSITETI

“TASDIQLAYMAN”
Termiz iqtisodiyot va servis universiteti
rektori A. U. Sattarov

2024-yil “30” 08.

ILMIY TADQIQOT METODOLOGIYASI
FANINING O'QUV DASTURI

(Magistratura bo'lim uchun)

Bilim sohasi: 100 000 – Ta'lim
Ta'lim sohasi: 110000 - Ta'lim
Ta'lim yo'nalishi: 70110901 –Xorijiy til va adabiyoti (ingliz tili)

Termiz - 2024

Fan/modul kodi	O'quv yili	Semestr	Kreditlar
ITM1205	2024-2025	1	5
Fan/modul turi	Ta'lim tili	Haftadagi dars soatlari	
Majburiy	Ingliz/o'zbek	4	
Fanning nomi	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Mustaqil ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)
Ilmiy tadqiqot metodologiyasi	60	90	150

2. I. Fanning mazmuni

Fanni o'qitishdan maqsad – Magistrantlarga ilmiy tadqiqotni tashkil etish, uning maqsadi va vazifalari, usullarini to'g'ri tanlash; ilmiy metodologiyaning maqsadi va mohiyati bo'yicha nazariy bilimlarni o'rgatish va amaliyotda tadbir etish ko'nikmalarini shakllantirishdan iboratdir.

Fanning vazifasi – Ilmiy tadqiqot ishini tayyorlash jarayonida muammoni to'g'ri qo'yish, uning yechimini topish maqsadida ilmiy bilish shakllari va usullarini aniqlashning; ilmiyot matn bilan ishlashda turli metodlardan foydalanishning; shuningdek o'limning ijtimoiy va kasbiy mas'uliyatining ahamiyatini ochib berishga qaratilgan.

II. Asosiy qism (amaliy mashg'ulotlar)

II.1. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:

1-mavzu. "Ilmiy tadqiqot metodologiyasi" fanning predmeti, maqsadi va vazifalari

Metodologiya, ilmiy tadqiqot metodologiyasi tushunchalari. Ilmiy faoliyatning o'ziga xosligi. Fan tushunchasi. Fanning ijtimoiy funksiyalari. Fan rivojining asosiy qonuniyatlari. Ilmiy tadqiqotlar tasnifi. Fundamental va amaliy tadqiqotlar. Innovatsion tadqiqotlar. Fan va ishlab chiqarish aloqadorligi, vorisiylik va novatorlik.

2- mavzu. Ilmiy bilim va ilmiy faoliyat ijtimoiy-tarixiy hodisa va madaniyat elementi sifatida.

Ilm-fanni rivojlantirishning asosiy omillari. Fan tarixida evolyutsiya va inqiloblar. Fan metodologiyasi va falsafasida paradigmalarning o'zgarishi. Bilimning ijtimoiy-madaniy shart-sharoitlarga bog'liqligi. Ilimdagi qadriyatlarda ijtimoiy-madaniy shart-sharoitning namoyon bo'lishi. Fanfalsafasida qadriyat kategoriyasi. Ilmiy bilishda qadriyatlar va tanlov masalasi. Olimning professional va ijtimoiy mas'uliyati

3-mavzu. Ijod va ilmiy tadqiqot bilish faoliyatining mahsuli

Reprezentatsiya ilmiy bilimda kognitiv operatsiya sifatida. Tasniflash bilim faoliyatining umumiy tartibi sifatida. Talqin qilish - bilimlarning asosiy xususiyati. Konvensiya (kelishuv) - bilim va mulohazaning universal tartibi. Uning ilmiy bilimdagi roli. Ilmiy bilim shakllari: kategoriya, qonun, g'oya, muammo dalil, gipoteza (faraz), ilmiy nazariya.

4-mavzu. Ilmiy tadqiqotning namoyon bo'lish jihatlari

Muammo ilmiy bilim shakli sifatida. Muammoli vaziyatning xususiyatlari. Muammo yechimining topilishi ilmiy bilim rivojining asosiy sharti sifatida.

Muammo o'imi va roli haqida. Muammolar va muammoli vaziyatlarning umumemetodologik va ijtimoiy-madaniy asoslari. Gumanitar bilimlarda muammolarni shakllantirishning xususiyatlari. Bilimni muammolashirish va savol-javob protseduralari.

5-mavzu. Ilmiy tadqiqotning namoyon bo'lish jihatlari

Ilmiy faraz tushunchasi. Ilmiy faraz shartlari. Gipotezani tasfiqlash yoki inkor etishda dalilning o'imi. Ilmiy bashorat va prognoz. Ilmiy tadqiqotda ratsionallik va irratsionallikning namoyon bo'lishi. Intuitsiya va uning ilmiy faoliyatta tutgan o'imi.

6-mavzu. Ilmiy tadqiqot tiplari

Tadqiqot muammosining dolzarbligini. Tadqiqot muammosining dolzarbligini asoslash. Tadqiqot m avzusi va dolzarbligini asoslashda yo'l qo'yiladigan tipik xatoliklar. Tadqiqot obyekti va obyekti maydonini aniqlashirish. Tadqiqot obyekti va predm etining muhim belgilari. Tadqiqot obyekti va predm etini aniqlashda yo'l qo'yiladigan tipik xatoliklar.

7-mavzu. Ilmiy tadqiqotda muammo va muammoli vaziyatning o'zaro aloqasi.

Ilmiy bilishning empirik va nazariy darajalari. Empirik darajadagi bilim shakllari va usullari. Nazariy darajadagi bilim usullari va shakllari. Ideallashgan obyektni qurish va tadqiqi qilish usullari. Ilmiy bilishning asosiy tamoyillari.

8-mavzu. Zamonaviy fan metodologiyasida tizimli yondashuv.

Ilmiy izlanishning ideal (bashorat qilinayotgan) natijasi. Tadqiqot m aqsadini aniqlashga qo'yiladigan metodologik talablar. Tadqiqotning ilmiy-nazariy va konstruktiv-normativ funksiyalari. Zamonaviy fanga tizimli yondashuv.

9-mavzu. Ilmiy maktab, metod va metodologik yondashuvlar.

Ilmiy maktab yaratish asoslari. Ilmiy maktablarda tadqiqot jarayonlari. Ilmiy maktab va tadqiqot markazlarining faoliyati. Ilmiy ijod. Ilmiy ijod mahsuli.

	<ul style="list-style-type: none"> • guruhlarda ishlash; • taqdimotlarni qilish; • individual loyihalarni; • jamoa bo'lib ishlash va himoya qilish uchun loyihalarni
5.	<p style="text-align: center;">VII. Kreditlarni olish uchun talablar:</p> <p>Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'la O'zlashtirish, tahlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish va joriy, oralik nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat bo'yicha yozma ishni topshirish</p>
6.	<p style="text-align: center;">Asosiy adabiyotlar</p>
1.	Shermuhammedova N. - Ilmiy tadqiqot metodologiyasi. -Toshkent: Axborot texnologiyalari, 2014. 450 b.
2.	Shermuhammedova N. A. Ilmiy tadqiqot metodologiyasi-Toshkent: Noshir, 2020. - 480 b.
3.	Miraxmedov M., Toxirov M. Ilmiy tadqiqotlar metodologiyasi -Toshkent: Temir yo'llari instituti nashriyoti. 2012. 456 b
4.	Новиков А. Методология научного исследования. -Москва: 2012
5.	Марс А. Kelly, Русс L. Haddix The Fundamentals of Scientific Research: An Introductory Laboratory Manual. Hoboken, New Jersey: "John Wiley & Sons, Inc.," 208 pages.
6.	Лебедев С. А. Методы научного познание. -Москва: Алфа, Инфра. 2014. 271 с.
7.	Огурлов А. Н. Основы научных исследований. -Харков: НТУ «ХПИ» 2008.
8.	Сабитов Р. А. Основы научных исследований. -Челябинск: Челяб. гос. Ун-т. 2002.
9.	Старостин А. М. Философские инновации: концепции и основные сферы проявления. -Ростов на Дону: Изд. СКАГС, 2009. 564 с.
Do'shimcha adabiyotlar	
10.	Sh.M.Mirziyoyev-Tanqidiy tahlil qat'iy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo'lishi kerak. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2016 yil yakunlari va 2017 yil istiqboliga bag'ishlangan majlisidagi O'zbekiston Respublikasi prezidentining nutqi.// Xalq so'zi gazetasi. 2017 yil 16 yanvar, 11-son.
11.	Oliy ta'lim. Me'yoriy-huquqiy va uslubiy hujjatlar to'plami. Toshkent, 2013 y.
12.	Sh. Rahmatullayev. Ilmiy ish olib borish asoslari. Toshkent. 1988 y.
13.	Yodubov I. Ilmiy tadqiqot asoslari.-Urganch, 1995 y.
14.	O'zbekiston Milliy ensiklopediyasi. 1-12 jildlar. -Toshkent, 2000-2006

15.	O'zbek tilining izohli lug'ati.-Toshkent: O'zbekiston, 2006 y.
7.	Ushbu fan dasturi Termiz iqtisodiyot va servis universiteti tomonidan ishlab chiqilgan va universitet Kengashining 2024-yil 30-avgustidagi dagi qarori bilan tasdiqlangan.
8.	Fan/modul uchun mas'ullar: O. Uralova – TISU "Xorijiy tillar" kafedrasida katta o'qituvchisi, Filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
9.	Taqrizchilar: O'. Xudoynazarova Termiz davlat universiteti Xorijiy filologiya fakulteti "Fakultetlararo chet tillar" kafedrasida katta o'qituvchisi filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)